

İnsan Nasıl Olmalı?

İnsan hakkında yazarken *insan şöyle olmalı, böyle yapmalı* yazmanın utandırıcı bir tarafı var. Cehaletin itirafı.

İnsanı tanımıyorum demek bu. *İnsanın neden bu halde olduğunu bilmiyorum* demek. İnsana reçete yazıyorum ama onun neden böyle olduğu, böyle davrandığını anlayacak halim yok demek.

İnsandan şikayet edip durmanın şimdiye kadar bir faydasını görmedim. İnsanın artık nankör ve cahil olabildiğini, herhangi bir vahşi hayvandan daha acımasız davranabildiğini, *insanlık* dediğimiz kalitenin aslında hayali olduğunu ve insanların önemli bir kısmının insanlıkla bir alakası olmadığını, şu kırka yaklaşan yaşadığım yıllar boyunca öğrendim. Bu gerçeği görmek beni mutlu etmedi ama en azından artık şikayet etmiyorum. Hayatımı şikayet edip, insanlara dinlemedikleri akıllar vermek yerine, enerjimi onları *iyi olmaya mecbur bırakacak* fikirler üzerine teksif etmeye çalışıyorum. İnsanları dışarıdan prospektüs yoluyla *iyileştirmek* mümkün olmadığına göre, neden kötü olduklarını anlayabilirsem, bu kötülüğün ortaya çıkmasına mani olacak fikirler öne sürebilirim. Belki.

O sebeple insandan *beklentisi olan* sistemler, adı İslamcılık olsun veya Sosyalizm, bana pek de yürüyebilir sistemler gibi gelmiyor. İnsanları *doktrine* etmek gereken ve bu yolla çalışan sistemler, bir süre sonra doktrinin içinin boşalması ve her kelimeyi istismar edebilen insanın, doktrini de kendi arzularına göre istismar etmesini getiriyor. Bunun önünde durmak için de insanın *insan* olduğunu ve bunun pek de kafamızda yarattığımız *eşrefli mahluk* olmadığını kabul etmek gerekiyor.

Bu zor tabii, çünkü ben de insanın hayvandan aşağı olduğunu kabul ederek, kendimin de bu insanların arasında olduğunu ve o kadar da *ulvi* olmadığını kabul etmiş oluyorum. Nefsime ağır geliyor. Ancak nefsimde ağır gelen basit gerçeğin, hayal dünyasında kırk sene tükettikten sonra karşılanan cinsinden daha kolay hazmedildiğine eminim. Bu yüzden gayretim *insana* reçete yazmak değil, onu çıplak haliyle görmeye çalışmak.

İnsanı yazamıyoruz, sadece okuyabiliyoruz.

Hologram olarak Kainat

Bir süre önce meşhur Fizikçilerden Leonard Susskind'in bir videosunu seyrettim. Kara deliklerin bazı özelliklerinin 2 boyutlu bir kaynaktan 3 boyutlu bir perdeye yansıtılıyormuş gibi davrandığını, yani sanki bir hologramın içinde yaşadığımızı anlatıyordu.

Bu artık *ilginç* diyeceğimiz safhayı geçmiş, Fizikçilerin *gerçek* diye tartıştığı hale gelmiş bir düşünce. Bu bizim *gerçek* algımızın da, hakkında tartıştığımız bütün konuların da temelden sarsılması demek. Kainat bir hologramsa, onu yansıtan kaynak nedir? Kainat bir hologramsa, düşüncemizin bunda yeri nedir? Kainat bir hologramsa, *kader* nasıl anlaşılmalıdır?

Agnostik İlahisi

Gaflet ile hakkı buldum diyenler

Er yarın Hak divanında belli olur

diye bir ilahi var, malum. Bunu dinledikçe *Agnostik ilahisi* gibi geliyor.

Agnosis, yani *Allah'ın varlığını bilmediğini kabul* durumu, illa Ateizm'e yol açmaz. İnsan bilmediğini ancak *iman ettiğini* ikrar ederek Müslüman da olabilir.

Islak Işık

ıslak ışık camdan

yetiştiriyor arkamdan

yokluğun tamamları